FORMAN COMFORT LINE
10 835 KUSŮ
POSLEDNÍ LIMITKA PŘED FELICIÍ

FORMAN EXCELLENT
2004 KUSŮ
PRVNÍ LUXUSNÍ KOMBI

Pod otočným ovladačem sklonu světlometů v excellentu překvapivě najdeme ukryté ruční táhlo sytiče, jenž se do škodovek nakrátko vrátil počátkem 90. let

Starší forman dostal přímo od automobilky rádio Blaupunkt, mladší model si však musel vystačit už jen s přípravou pro audiosystém

Hnědá palubní deska z nepříliš jakostních plastů skončila u škodovek spolu s rokem 1992. Excellent se stal jedním z jejích posledních uživatelů.

Obě kombi používají stejnou pohonnou jednotku, o dva roky mladší typ s jednobodovým vstřikováním paliva přesto karburačnímu modelu ujede

Kontrolky klasického přístrojového štítu připomínají dávnou historii, v případě uklizeného nástupce si hrají na schovávanou

Kterak boháč o jmění přišel

Po fialovém modelu Prima se forman podruhé převlékl do akčního kabátu ve verzi Excellent, nabízející to nejlepší z tehdejší výbavy. Jeho finálním pokračovatelem se stal v závěru kariéry Comfort line. Jenže na něm už byly i přes vyšší technickou úroveň vidět úspory.

Snad největší kvalitativní posun zaznamenaly výplně dveří – původní kostku s integrovanou otevírací klikou nahradily tvarované obklady s pohodlnou loketní opěrkou

Pořádný rodinný kombík potřebuje pořádnou nálož výbavy. Tohle dnešní pravidlo splňovala u původního formanu až verze LS, kterou si však tehdy dopřál málokdo. A právě z ní po dvou letech sériové výroby vycházel dosud nejluxusnější akční model Excellent. Asi už tušíte, že ze současného pohledu vypadá jeho vybavenost tak trochu směšně. Jako jediný model v celé kariéře hranatých škodovek s pohonem předních kol se však chlubil působivým olivově zeleným lakem. Jinak ale nic moc nepředvedl. Stále si pamatujeme na dobový test ve Světě motorů, kde se redaktoři nad excellentem za smělou cenu 233 100 Kčs nijak nerozplývali. Těch úprav na ně zkrátka bylo příliš málo. Oblíbili si však sedadla z lepší verze LS, střešní okno Thorax F nebo kvalitně hrající „západoněmeckou" audiosoustavu.

Olivová kamufláž

Nejdůležitější bylo, že tehdejší vlajková loď Škodovky prostě dobře vypadala a uměla na první pohled zaujmout. Její exkluzivní litá kola však nebyla v tehdejší nabídce žádnou novinkou. To si jen designéři pohráli s lakem. Stejné disky totiž využíval už dynamicky červený Favorit Sport line. Aby ale na temně důstojném kombi vypadaly nově, grafici je nápadně a zároveň elegantně zvýraznili černým nástřikem.

Další standardní položkou excellentu se stal kdysi populární a dnes už skoro zapomenutý autoalarm. Vždyť auta se tenkrát kradla jako na běžícím pásu. Nechybělo však ani žádané centrální zamykání a značkové rádio Blaupunkt Boston – samozřejmě „ve stereu a s kazeťákem".

Zvenčí nejhonosnější forman ročníku 1992 charakterizovaly také působivé grafické nápisy na zadních blatnících podtržené linkou táhnoucí se až do zadních bočních dveří. Reflektory doplňovaly ostřikovače světlometů a mlhovky v nárazníku. Nevšedními doplňky se ale pyšnila také okna – veškerá jejich skla byla totiž kvůli omezenému přehřívání interiéru tónovaná, další otvor s možností vyklápění přibyl ve stropě, přímo nad hlavami předních cestujících. Těmito finesami se nakonec mohlo pochlubit více než dva tisíce formanů, po nichž se v roce 1992 i přes rekordně vysokou základní cenu jen zaprášilo.

Moderna žádá úspory

Naopak poslední akční model už tak velké ambice neměl, což bylo vidět na první pohled. Na trh totiž dora- ▶

Výbava modelu Excellent

- Olivově zelený lak karoserie
- Litá kola
- Centrální zamykání dveří a autoalarm
- Boční ochranné lišty
- Přední mlhovky
- Rádio Blaupunkt Boston
- Stropní digitální hodiny
- Výklopné střešní okno
- Ostřikovače světlometů
- Tónovaná skla
- Zadní spoiler
- Boční ozdobné nápisy

Oč nenápadněji působil olivově zelený forman zvenčí, o to výraznější a nápaditější prostředí nabízel uvnitř

zil až po dvou letech, kdy už veřejnost favorit příliš nezajímal a netrpělivě čekala na moderně zaoblenou felicii. A podle toho se i Škodovka chovala k výběhovému modelu – automobilka už přemýšlela především o tom, jak vyšperkuje jeho nástupce. Než tedy připravila kůží čalouněnou Felicii Laurin & Klement, pustila se ještě jednou do oživení hranatých modelů. Ale tentokrát na to šla opravdu úsporně – v samém závěru produkce omezila nabídku výbav, standardní verze LX a GLX nahradila pouze finálními sériemi favoritů či formanů s akčním označením Special line a Comfort line. Tyto limitky už se však neomezovaly na žádnou speciální barvu karoserie ani specifické doplňky. Special line představoval lehce modifikovaný standard, naopak Comfort line opět prezentoval to nejlepší ze soudobého repertoáru mladoboleslavské automobilky. Doplatil však na smutnou skutečnost, že po vrcholném modelu Solitaire z jara 1994 už se nikomu do dalších akčních typů příliš investovat nechtělo. Proto působí Comfort line navenek chudě i proti starému excellentu s nepříliš důstojnými výplněmi dveří, tvrdými hlavovými opěrkami a dalším dědictvím po nedotaženosti původního favoritu.

Sice se honosí na dotyk příjemnějším a líbivějším věncem volantu, pohodlnými loketními opěrkami v celočalouněných dveřních obkladech, černým interiérem nebo moderním přístrojovým štítem, jenže tím se nijak neliší od nejlevnějších dobových verzí formanu. Čekali bychom navíc třeba litá kola, ostřikovače reflektorů nebo

Dvoupásmové reproduktory v předních dveřích hrají na svoji dobu přímo excelentně!

Třináctistovka olivově zeleného excellentu stále využívá klasické karburační plnění, dva roky poté vyrobený comfort line už sází na jednobodové elektronické vstřikování paliva Bosch

standardní rádio. Comfort line přesto získal nadstandardně alespoň elegantní kouřová zadní světla, středovou konzolu palubní desky, velkoplošné ozdobné kryty základních 13palcových kol, stropní digitální hodiny, zadní spoiler nebo možnost objednání metalického laku karoserie. Přesto zaznamenal proti dvoutisícovému excellentu mnohem větší úspěch – jen ve verzi kombi zaujal comfort line téměř jedenáct tisíc zákazníků.

Střechou to končí

Když si hranatá kombi prohlédneme současným okem, připadají nám stále přitažlivá, přesto z nich vinou absence jediného prvku cítíme jistou nedotaženost. Na střeše totiž postrádáme podélné nosiče zavazadel, bez nichž už si dnes ani rodinné kombi nedokážeme představit. Tehdy však byly známé

Výbava modelu Comfort line

- Velkoplošné kryty kol
- Centrální zamykání dveří
- Boční ochranné lišty
- Otevírání pátých dveří z místa řidiče
- Příprava pro autorádio
- Středová konzola
- Přední mlhovky
- Tónovaná skla
- Kouřové zadní svítilny
- Zadní ozdobný nápis

Foto Filip Ehrenberger

Comfort line na rozdíl od excellentu litá kola nedostal. Zřejmě nejzachovalejší exemplář v republice si je ale dodnes vozí alespoň jako náhradní díly v kufru…

Vlajková loď ročníku 1994 působí proti luxusně pojatému modelu Excellent podstatně chudším, ale modernějším dojmem

Excellent byl identifikovatelný podle speciálních litých kol, comfort line se musel spokojit s levnými plastovými poklicemi

Všechny akční modely pro tuzemský trh se vyráběly až v dobách, kdy favorit a forman zdobilo vycentrované přední logo. Štěrbina pod ním přibyla až s modelovým ročníkem 1993.

pouze z obdivovaných západních kombi. V případě formanu byly podélníky dostupné vždy výhradně za příplatek, standardně se jimi chlubil opět pouze zmíněný luxusní model Solitaire.

Úplně prvním modelem, kterému se podařilo toto tabu prolomit a zavést podélný střešní nosič do standardní výbavy, byl až na jaře 1996 kompaktní Fiat Marea Weekend. V jeho případě totiž byly jinde nadstandardní ližiny součástí celkového designu vozu a přímo navazovaly na vertikální zadní svítilny. A poté se postupně staly u většiny modelů samozřejmostí.

Netradiční minulost

Dnes už ceny těchto škodovek v podobném stavu běžně dosahují hranice 100 000 Kč. Majitelé obou formanů z našeho srovnání však měli na jejich pořízení obrovské štěstí, protože je získali za hubičku. „Starší pán mi kdysi nabízel model Comfort line za deset tisíc korun, jenže tehdy jsem to auto vlastně ani moc nechtěl. A tak jsem ho nakonec ukecal na sedm tisíc," vzpomíná Ladislav Semián na koupi verze Comfort line.

„Nám ho zase věnoval zákazník z Německa," přibližuje historii olivového excellentu Vítězslav Kodym ze sekce klasických modelů Škody Auto. Zároveň však potvrzuje smutnou skutečnost, jakou jsme bohužel už dávno tušili. A sice že ani oficiální archiv o historii excellentu ani dalších akčních modelů z první poloviny 90. let mnoho informací nepodá: „Máme zmapovanou kompletní historii třeba z třicátých let, ale krátce po revoluci se o ukládání materiálů do archivu nikdo příliš nezajímal. Lidé nevěřili tomu, že i tahle auta budou jednou zajímavá." Jenže cenu mají už teď a odhadujeme, že na konci další dekády se hodnota akčních favoritů či formanů minimálně zdvojnásobí… **Lukáš Prejzek**

Mezi 548 zlepšení modelového ročníku 1993 patřil i takový detail jako modifikované víčko nádrže